

Špeciálna pedagogika a pedagogika mentálne postihnutých, magisterský študijný program

Predmet: **Špeciálne didaktiky predmetov špeciálnej základnej školy**

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda

1. Charakteristika vzdelávacej oblasti Človek a príroda. Základné predmety. Kompetencie absolventa programu primárneho vzdelávania v oblasti prírodovedného vzdelávania.
2. Špeciálna didaktika vzdelávacej oblasti Človek a príroda. Vedné disciplíny, z ktorých čerpá poznatky. Predmet skúmania. Požiadavky na učiteľa prírodovedných predmetov v špeciálnej základnej škole.
3. Charakteristika predmetu Biológia v špeciálnej základnej škole, obsah, ciele a tematické celky v jednotlivých ročníkoch.
4. Charakteristika predmetu Fyzika v špeciálnej základnej škole, obsah, ciele a tematické celky v jednotlivých ročníkoch.
5. Charakteristika predmetu Chémia v špeciálnej základnej škole, obsah, ciele a tematické celky.
6. Charakteristika predmetu Vecné učenie v špeciálnej základnej škole, obsah, ciele a tematické celky v jednotlivých ročníkoch. Vecné učenie v B a C variante.
7. Proces tvorby a osvojovania pojmov žiakmi s mentálnym postihnutím. Zásady efektívneho osvojovania pojmov. Výstupy vyučovania. Operacionalizácia špecifických cieľov. Bloomova taxonómia.
8. Organizačné formy vyučovania v prírodovedných predmetoch. Skupinové vyučovanie. Zásady prírodovedného vyučovania u žiakov s mentálnym postihnutím. Metódy prírodovedného vzdelávania.
9. Materiálne didaktické prostriedky v prírodovednom vzdelávaní. Hodnotenie a klasifikácia prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím (Metodický pokyn 19/2015).
10. Výskumne ladená koncepcia prírodovedného vzdelávania. Kognitívny konštruktivizmus J. Piageta. Bádateľsky orientované vyučovanie prírodovedných predmetov.

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

11. Postavenie spoločenskovedných predmetov v edukačnom systéme jednotlivcov s mentálnym postihnutím.
12. Špecifiká obsahovej a procesuálnej stránky vzdelávania a vyučovania jednotlivcov s mentálnym postihnutím v spoločenskovedných predmetoch. Predmet, obsah a úlohy vzdelávacej oblasti "Človek a spoločnosť" s didaktikou.
13. Ciele a úlohy predmetov: Dejepis, Geografia, Občianska výchova v špeciálnej základnej škole. Medzipredmetové vzťahy a ich využitie v spoločenskovednom vzdelávaní žiakov s špeciálnych základných školách.
14. Špecifiká tvorby a osvojovania si pojmov, nadobúdania vedomostí a rozvoj zručností, preverovanie, hodnotenie a kontrola vedomostí, schopností a zručností žiakov s mentálnym postihnutím v spoločenskovedných predmetoch.
15. Miesto a význam diagnostiky vo výučbe spoločenskovedných predmetov v špeciálnej základnej škole a príprava učiteľa na vyučovaciu hodinu.

Vzdelávacia oblasť Človek a hodnoty

16. Integrácia etickej a náboženskej výchovy vo vyučovacom procese, medzipredmetové vzťahy a výchovné využitie učiva.
17. Ježiš Kristus a posolstvo Evanjelia vo vzťahu k starostlivosti o jednotlivcov s mentálnym postihnutím.

Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra

18. Obsah vzdelávania hudobnej výchovy v ŠZŠ. Hudobné činnosti a ich uplatnenie v Hv na ŠZŠ.
19. Medzipredmetové vzťahy s ohľadom na Hv v ŠZŠ a výchovné využitie učiva. Psychologické základy hudobnej výchovy. Esteticko-výchovná práca s piesňou. Detská hudobná tvorivosť a jej význam v rozvoji hudobnosti dieťaťa s mentálnym postihnutím.
20. Didaktické zásady a vyučovacie metódy na hodinách Hv v ŠZŠ. Organizačné formy a ich uplatňovanie na hodinách Hv na ŠZŠ.
21. Hudobno-výchovný systém C. Orffo a jeho využitie v ŠZŠ na hodinách Hv. Problémy hudobného vnímania a počúvania hudby v ŠZŠ.
22. Učebná hodina Hv na ŠZŠ. Učebné pomôcky a možnosti ich využitia na hodinách Hv v ŠZŠ.
23. Obsah vzdelávania výtvarnej výchovy v špeciálnej základnej škole. Výtvarná výchova vo variante A, B, C v špeciálnej základnej škole.
24. Teoretické informácie o zákonitostiach kresby, grafiky, maľby a modelovania. Pomocné metódy a didaktika v kresbe, grafike, maľbe a modelovaní.
25. Výtvarné techniky a materiály v jednotlivých oblastiach výtvarnej tvorby. Formy realizácie výtvarných aktivít so zameraním na diagnostiku detskej kresby.
26. Štádiálny vývin detskej kresby. Detská kresba v norme a v patológii – špecifiká výtvarného prejavu u jednotlivcov s mentálnym postihnutím. Hodnotenie a interpretácia detského výtvarného prejavu.
27. Štruktúra vyučovacej jednotky. Medzipredmetové vzťahy s ohľadom na Vv v ŠZŠ a výchovné využitie učiva. Arteterapia a artefilitika a jej využitie u žiakov v špeciálnej základnej škole.

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb

28. Ciele, úlohy, obsah a špecifiká edukácie v telovýchovnom procese žiakov s mentálnym postihnutím
29. Osobitosti somatického vývinu, motoriky a psychických procesov detí a mládeže s mentálnym postihnutím a ich rozvoj prostredníctvom telesnej výchovy
30. Zdravotná telesná výchova, hodina zdravotnej telesnej výchovy a nevhodné cvičenia pre žiakov s mentálnym postihnutím
31. Projekt vzdelávania a výchovy v telesnej výchove v špeciálnych základných školách (organizačné formy v telovýchovnom procese v školách pre žiakov s mentálnym postihnutím, učebný plán, učebné osnovy, vyučovacie metódy a zásady v telesnej výchove v špeciálnych základných školách)
32. Organizačné formy v telovýchovnom procese. Hodina základnej telesnej výchovy, podmienky telovýchovného procesu žiakov s mentálnym postihnutím
33. Obsah edukácie v telesnej výchove vo variante A v špeciálnych základných školách
34. Obsah edukácie v telesnej výchove vo variante B v špeciálnych základných školách
35. Obsah edukácie v telesnej výchove vo variante C v špeciálnych základných školách
36. Učiteľ telesnej výchovy (štruktúra predpokladov a vlastností pedagóga, sústava poznatkov, vedomostí, praktických zručností a skúseností). Činnosti učiteľa a žiaka s mentálnym postihnutím v procese telesnej výchovy. Učivo v telesnej výchove: výber, štruktúra, charakteristika.
37. Motorické učenie (priebeh, fázy) a jeho špecifiká u žiakov s mentálnym postihnutím. Hodnotenie v školskej telesnej výchove

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce

38. **Miesto pracovnej výchovy a pracovného vyučovania v edukačnom procese detí a žiakov s mentálnym postihnutím.** Vyučovacie predmety vzdelávacej oblasti človek a svet práce v štátnych vzdelávacích programoch pre žiakov s mentálnym postihnutím. Pracovné vyučovanie v špeciálnych školách – nové chápanie, ciele, úlohy a perspektívy. Integrácia a inklúzia.
39. **Diagnostické a rehabilitačné aspekty pracovného vyučovania žiakov s mentálnym postihnutím.** Faktory osvojovania a rozvíjania pracovných zručností a návykov u žiakov s mentálnym postihnutím. Diagnostika a posudzovanie kľúčových pracovných kompetencií žiaka špeciálnej základnej školy učiteľom. Pracovná rehabilitácia. Ergoterapia.
40. **Osobnostné, odborné a prakticko-manuálne kompetencie učiteľa v príprave a realizácii obsahu pracovného vyučovania v ŠZŠ.** Osobnostné, teoretické a praktické predpoklady. Manuálne zručnosti. Plánovanie a príprava na vyučovaciu hodinu pracovného vyučovania. Voľba témy a pracovného námetu. Výber materiálov a technológií.
41. **Obsah pracovnej výchovy a pracovného vyučovania žiakov s mentálnym postihnutím.** Analýza a komparácia vzdelávacieho obsahu (učebných osnov) a vzdelávacieho rozsahu (učebných plánov) v jednotlivých vzdelávacích variantoch (A, B, C) primárneho vzdelávania žiakov s mentálnym postihnutím. Osobitosti pracovného vyučovania žiakov s mentálnym postihnutím v integrovanom (inkluzívnom) vzdelávaní.
42. **Nemateriálne vyučovacie prostriedky pracovného vyučovania v špeciálnej základnej škole.** Voľba didaktických metód, foriem a zásad v pracovnej výchove a pracovnom vyučovaní. Formy a prostriedky práce vo výchovno-vzdelávacom procese ŠZŠ. Výchova prácou. Projekt v pracovnom vyučovaní. Autentické vyučovanie. Medzipredmetové vzťahy.
43. **Materiálne vyučovacie prostriedky pracovného vyučovania v špeciálnej základnej škole.** Rozdelenie. Učebné pomôcky v pracovnom vyučovaní. Základné funkcie učebných pomôcok a ich didaktické charakteristiky. Materiálne didaktické prostriedky (technické prostriedky) a ich efektívne využitie. Tvorba učebných pomôcok v špeciálno-pedagogickej praxi.
44. **Materiálne a priestorové zabezpečenie edukačného obsahu pracovného vyučovania v ŠZŠ.** Pracovné nástroje, náradie a pomôcky používané v pracovnom vyučovaní žiakov s mentálnym postihnutím. Výber a použitie pracovného materiálu. Determinovanosť výberu, alternatívne prístupy. Uloženie a servis. Školské dielne, školský pozemok, odborné učebne.
45. **Didaktické aspekty pracovnej výchovy a pracovného vyučovania žiakov s mentálnym postihnutím v nižšom strednom odbornom vzdelávaní.** Teoretické a legislatívne východiská. Analýza. Charakteristika pracovných činností (okruhov) odborných a voliteľných predmetov v praktickej škole. Ponuka učebných odborov v odborných učilištiach.
46. **Bezpečnostné, ergonomické, hygienické a estetické atribúty pracovných činností detí/žiakov/klientov s mentálnym postihnutím v procese pracovnej výchovy a pracovného vyučovania.** Obmedzenia vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia. Individualizácia prístupu. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia. Poriadok školskej dielne (špecializovaného pracoviska).
47. **Profesijná orientácia a profesijná príprava žiakov s mentálnym postihnutím.** Prekonávanie bariér. Profesijné aspirácie a profesijné smerovanie žiaka s mentálnym postihnutím. Úloha špeciálnej školy a rodiny v procese orientácie a realizácie prípravy žiaka s mentálnym postihnutím na povolanie. Možnosti uplatnenia sa jednotlivcov s mentálnym postihnutím na trhu práce.

Vzdelávacia oblasť Matematika a práca s informáciami

48. História matematiky ako predpoklad vzniku špeciálnej didaktiky matematiky, podstata matematiky, korene didaktiky matematiky a špeciálnej didaktiky matematiky a medzníky jej vývoja, podstata matematiky. Náuka o vyučovaní matematiky, špeciálna didaktika matematiky, vzťah špeciálnej didaktiky matematiky k ďalším vedným disciplínám. Charakteristika, ciele a úlohy vo vzdelávacej oblasti matematika a práca s informáciami v A, B, C variante.

49. Motivácia a tvorivosť vo vyučovaní matematiky a prác s informáciami v A, B, C variante ŠZŠ, poznávací proces vo vyučovaní matematiky.
50. Poznávací proces vo vyučovaní matematiky, obsah matematického poznania, ontogenéza matematického poznania, usporiadanie obsahu učiva matematiky (lineárne, cyklické, špirálovité).
51. Plánovanie a príprava učiteľa na hodinu špeciálnej didaktiky matematika a práca s informáciami (dlhodobá a krátkodobá).
52. Poruchy učenia v matematike, klasifikácia porúch učenia v matematike, iné príčiny porúch učenia v matematike – obsah učiva matematiky, osobnosť žiaka, osobnosť učiteľa, vplyv rodičov.
53. Vyučovacie metódy vo vyučovaní špeciálnej didaktiky matematika a práca s informáciami v A, B, C variante ŠZŠ. Medzipredmetové vzťahy.
54. Organizačné formy vyučovania matematiky a prác s informáciami v A, B, C variante ŠZŠ.
55. Didaktické zásady v špeciálnej didaktike matematiky a práca s informáciami, informatická výchova v A, B, C variante ŠZŠ.
56. Hodnotenie učebných výkonov žiakov, funkcie a druhy skúšok a nedostatky v hodnotení žiakov s mentálnym postihnutím na hodinách matematiky a práce s informáciami v ŠZŠ v A,B,C variante.
57. Metodický rozbor učiva v jednotlivých ročníkoch ŠZŠ (výroky, negácia výrokov, číselné množiny, základy geometrie – rovinné útvary a priestorové telesá, slovné úlohy).

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia

58. Charakterizujte oblasť **jazykovej komunikácie** vo vzdelávacom obsahu predmetu slovenského jazyka a literatúry pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia (písanie, zvuková rovina jazyka a pravopis, významová rovina, tvarová rovina, skladobná rovina).
59. Charakterizujte oblasť **komunikácie a slohu** vo vzdelávacom obsahu predmetu slovenského jazyka a literatúry pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia (sloh, komunikácia, ústny prejav, písomný prejav).
60. Charakterizujte oblasť **čítania a literatúry** vo vzdelávacom obsahu predmetu slovenského jazyka a literatúry pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia (technika čítania – čítanie textu, čítanie s porozumením, reprodukcia prečítaného textu, verejná prezentácia textu).
61. Charakterizujte ciele, proces a obsah predmetu slovenský jazyk a literatúra pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia. Charakterizujte ciele, proces a obsah predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia.
62. Opíšte možnosti rozvíjania a hodnotenia komunikačných schopností žiakov s mentálnym postihnutím v oblasti pragmatickej roviny jazyka a v oblasti lexikálno-sémantickej roviny jazyka.
63. Opíšte možnosti rozvíjania a hodnotenia komunikačných schopností žiakov s mentálnym postihnutím v oblasti morfológicko-syntaktickej roviny jazyka a v oblasti foneticko-fonologickej roviny jazyka.
64. Opíšte proces osvojovania si písania a vymenujte kvalitatívne požiadavky kladené na písmo a písanie. Charakterizujte pravopisné cvičenia a diktáty. Uveďte aké sú kritériá na tvorbu cvičení a diktátov pre žiakov s mentálnym postihnutím, rozdeľte ich na druhy a uveďte príklady.
65. Vymenujte a charakterizujte základné komunikačné zručnosti, uveďte možnosti nácviku komunikácie žiaka s mentálnym postihnutím. Vymenujte a charakterizujte slohové postupy a útvary. Ktoré slohové postupy sú súčasťou vyučovania slohu v špeciálnej základnej škole? Uveďte príklady na nácvik písania slohových postupov a útvarov v edukačnom procese žiakov s mentálnym postihnutím.
66. Vysvetlite pojmy počiatkové čítanie, obrázkové čítanie, predčitateľská skúsenosť, čitateľská gramotnosť a čitateľské kompetencie. Opíšte proces osvojovania si čítania a uveďte kvalitatívne požiadavky kladené na čítanie. Uveďte niektoré metódy čítania.
67. Vymenujte literárne druhy a žánre a uveďte, aké je ich zastúpenie v edukácii detí a žiakov s mentálnym postihnutím. Uveďte, ako sa využíva práca s umeleckým, náučným a umelecko-náučným textom v edukácii detí a žiakov s mentálnym postihnutím. Charakterizujte uvedené druhy textov.